

Lovens pædagogiske funktion

"Derfor skal du elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din styrke" (5 Mos 6,5).

Hovedtanke

Guds lov fører ikke til frelse, men opfylder andre vigtige funktioner.

Introduktion

Evangeliet om synderens retfærdiggørelse ved nåde alene er det centrale i den protestantiske tro. Syvendedagsadventister hører til i denne tradition. Selvom det, som Bibelen kalder lov, på ingen måde har en frelsende funktion, har den alligevel på flere måder betydning også i dag.

"Loven er en hjælp, hvis den fører til anger, selvkritik, til ændringer i hverdagen og i vaner. Den motiverer til at gøre status. Den har en helt igennem positiv funktion, fordi den forholder sig til meningen med livet, hindrer fortrængning af skyld og svigt, afslører 'synd' som værende en transmoralsk kategori (det vil sige, at synd er mere og andet end blot en moralsk forkastelig handling) og leder til en revidering af tilværelsen. Sidst, men ikke mindst, er den relevant, fordi den viser mennesket dets reelle situation og således gør det opmærksomt på den kraftkilde, der befinder sig hinsides egne muligheder, og som er den eneste, der kan give mennesket fortrøstning og tro på livet" (Hans-Martin Barth, *Dogmatik*, Gütersloh 20083, 492).

Kristen karakterudvikling har til formål at vejlede til et liv, der bygger på nåde, troen på Kristus som lovens opfyldelse og lydighed mod hans vilje. På den måde stemmer dens formål overens med lovens. Loven peger på, at nåden er nødvendig, fordi mennesket har brug for frelse ud af fortabelsen.

De tekster, der skal studeres i denne uge, sætter Guds lovs opgave i forhold til spørgsmål vedrørende kristen karakterudvikling.

Oversætterens kommentar: Begrebet "Erziehung", som er brugt i den tyske tekst, kan betyde "opdragelse". Ellen Whites bog *Education* er på tysk oversat med *Erziehung* og på dansk med *Uddannelse*. I den danske udgave af "*Uddannelse*" tales der tit om "karakterdannelse". Vi har her somme tider valgt "karakterudvikling" eller "vejledning" i stedet for "opdragelse".

At lære at "frygte" Gud

5 Mos 31,9-13

Hvad ville man opnå med den offentlige oplæsning af loven?

Baggrund

Informationen om, at Moses havde nedskrevet denne lov (v. 9), hænger sammen med 28,58 og 30,10: der menes "lovbogen" (formodentlig dele af 5 Mos, hhv. det, som Moses allerede tidligere havde nedskrevet). Hvert syvende år skulle denne lov offentligt læses op for hele folket. Løvhyttefesten, der varede i syv dage, var en af Israels hovedfester (ifølge SEB 254). Den var anledning til, at en stor del af israelitterne forsamledes ved helligdommen. Menneskene var gældfri (sml. 15,1-6), havde kørt høsten i hus og var derfor i den rette sindstemning til at mindes pagtforholdet med Gud.

Opfordringen til at læse op stiles til både præster og ældste. Præsterne var Guds repræsentanter over for folket og omvendt (vertikalt plan). De ældste tog sig af folkets indbyrdes relationer (horisontalt plan).

Opgaven at forkynde loven gælder også for kommende generationer (v. 13). Oplæsning af Toraen skal lære fremtidige generationer "at frygte Herren, jeres Gud". Moses siger dermed, at viden og gudsfrygt ikke kommer automatisk, men er knyttet til Toraens (Mosebøgernes) pædagogiske funktion.

Til fordybelse

"At frygte herren er begyndelsen til visdom" (Sl 111,10). At frygte Gud betyder ikke at være bange for ham, men at anerkende hans storhed og magt. Den, der "frygter" Gud, viser ham behørig respekt.

Til eftertanke

Hvad betyder det for mig at elske Gud "af hele mit hjerte, af hele min sjæl og med hele min styrke" (5 Mos 6,5) – samtidig med, at jeg frygter ham?

Vidne mod folket

5 Mos 31,14-27

Hvilke forberedelser skulle Moses træffe inden sin død?

Baggrund

Versene 14-23 begynder og ender med, at Josva kaldes til at være Moses' efterfølger. Henvisningen til Moses' sang står centralt som vidne mod israelitterne (v. 19).

"Vil folket, efter at Moses er død, være trofast mod Gud og følge hans bud? Gud kender folkets tanker ... han forudser, at det vil prioritere fremmede guder. Sangen, som Moses fremsiger i kap 32, skal vidne om, at folket var blevet advaret" (SEB 225). Den skal minde menneskene om, når de senere vil blive udsat for lidelser, at den nød, de kommer ud for, ikke er en tilfældighed, men et resultat af deres egne handlinger. Det er meningen, at sangen skal fremkalde anger og omvendelse.

Det, der tidligere er blevet nedskrevet, er et bevis på, at Jahve har forudset begivenhederne, og det er en bekræftelse på, at Gud stadig er herre over historien. Det er nemmere at huske en sang. Det er altså et af de bedste pædagogiske virkemidler, hvis indholdet skal indprentes i hjerte og forstand (sml. Duane L. Christensen, *Deuteronomy* 21:10-34:12, Nashville 2002, 776 f.).

Lovbogen (se søndagsafsnittet) skal placeres ved siden af pagtens ark – ligeledes som vidne mod folket (v. 26). Himmel og jord påkaldes som et tredje vidne (v. 28).

Til fordybelse

For at holde mennesker i Guds nærhed, henholdsvis bringe dem tilbage til ham igen, benytter Toraen (den mosaiske lov) forskellige virkemidler: ikke kun bud og forbud, men også lyrik og naturen.

Til eftertanke

"Mennesker er, hvad de synger" (Daniel I. Block). Hvilke sange/salmer har opmuntret mig i min tro? Hvilke sange bliver jeg udfordret af?

Manual til succes

Jos 1,7-8

Hvilken rolle spiller loven for Josva?

Baggrund

Moses' død er ikke enden på historien om Gud og hans folk. Josva er allerede kendt som Moses' tjener (2 Mos 24,13; 33,11) og er forpligtet på at videreføre forgængerens værk. Under hans ledelse skal løftet til Abraham gå i opfyldelse (1 Mos 12,5-7): den nye epoke, der tager sin begyndelse, da det udvalgte folk tager landet i besiddelse, fortsætter helt ind i kongetiden.

Josva har lov til at sætte sin lid til lykken [den tyske Lutherbibel siger succes] (Jos 1,7) under Guds ledelse. "Det betingelsesløse løfte i v. 3-6 bliver senere gjort afhængig af en forudsætning, nemlig lydighed over for Guds bud (v. 8). Det passer med tankerne bag pagten ... og viser tilbage til en lovydighed, som Sl 1,2 giver udtryk for på lignende måde som Jos 1,8 ... Vendingen altid have på dine læber (v. 8) henviser sandsynligvis til den skik, man havde med at mumle lovens ord halvhøjt for sig selv, når man læste op" (SEB 271).

Til anvendelse

De, der lægger et stykke arbejde i menigheden eller på anden vis beskæftiger sig med mennesker, det være sig i en ledende funktion eller på et mere usynligt område, har brug for opmuntring. Til tider føler man sig alene og misforstået. Somme tider føler man sig ikke værdsat. Men enhver, der tjener og hjælper, skal vide, at Jesus sætter pris på indsatsen og står ved hans/hendes side. Det er også vigtigt, at man løbende er i dialog med ledelsesteamet og med dem, der skal nyde godt af indsatsen, så man ikke går død i arbejdet eller bliver ensom. Især et ledelsesteam, som man kan drøfte ting fordomsfrit med, kan være en værdifuld energikilde.

Manualen til "succes" i Guds rige er stadig den samme: Gud selv er den personaleledelse, der er nødvendig for at leve op til kaldet. Ingen er overladt til sig selv og sine egne ressourcer.

Til eftertanke

I hvilke situationer har jeg oplevet Guds hjælp i forbindelse med åndelige udfordringer? Hvor kunne jeg i dag have brug for ham?

Ingen automatik

2 Krøn 31,20-21
2 Kor 11,23-28

Hvordan adskiller de to beretninger sig i deres beskrivelse af tjeneste for Gud?

Baggrund

2 Krøn 31 skildrer afgudsdyrkelsens afskaffelse i Juda under kong Hizkija (716-687 f.Kr.) og hans vellykkede bestræbelser på at genindføre den rette brug af helligdommen i Jerusalem.

I 2 Kor 11,16-33 placerer Paulus sig på samme niveau som dem, han diskuterer med. Han er stolt af sit slid og sine lidelser i tjenesten for Kristus. Deri ser han det sande kendetegn for en apostel. Paulus har stillet sig til rådighed med hele sin person og alle sine kræfter for at tjene Kristus. Det har dog ikke skånet ham for lidelser og afsavn.

Til fordybelse

Det at følge Guds bud knyttes direkte sammen med at leve: "Det menneske, der følger dem [Guds bud], skal leve ved dem" (3 Mos 18,5; sml. 5 Mos 30,15-16). Alligevel har troende mennesker til alle tider kunnet konstatere, at man ikke automatisk får et lykkeligt liv. Der findes ikke nogen umiddelbar noget-for-noget sammenhæng, der kan garantere et sorgløst liv i denne syndige verden, når bare man holder sig til Guds bud. Der har altid fandtes mennesker, der var trofaste, kærlige og lydige – og alligevel blev nogle af dem ramt af katastrofer.

Til anvendelse

Lige indtil der skabes en ny og fuldkommen jord, og det onde bliver udryddet, vil der være spørgsmål, der forbliver ubesvaret, og hændelser, der er ubegribelige. Alligevel må vi have tillid til Guds godhed og trofasthed.

Til eftertanke

Hvor har jeg oplevet Guds velsignelser gennem hans bud? Hvor er spørgsmål om hans retfærdighed forblevet ubesvaret?

Jesus, vores forbillede

Joh 15,10
1 Joh 2,3-6

Hvordan forholder bud sig til kærlighed?

Opfordringen til en kærlig relation til Kristus, som udmøntes i overholdelse af hans bud, er baseret på den erfaring, at Kristus har elsket først. "Disciplen skal ene og alene være opmærksom på ikke at falde ud af dette kraftfelt (bliv i min kærlighed). Centrum i dette kraftfelt er i sidste ende Faderen, hvis kærlighed gennem Kristus når disciplen, binder ham til sig og driver ham til – og gør ham i stand til – at rette sig efter buddene. Det er Jesu bud, der er de samme som dem, Jesus selv fik og adlød" (SEB 1594).

Til anvendelse

"Den såkaldte tro på Kristus, som hævder, at mennesket er frigjort fra pligten til at adlyde Gud, er ikke tro, men blot en antagelse" (Ellen White, *Vejen til Kristus*, DB, s. 67).

Til eftertanke

Kristus – den eneste

Han er ikke blot en, der lyser. Han er selve lyset.

Han er ikke blot en, der viser vej, men selve vejen.

Han er ikke blot sandhed. Han er selve sandheden.

Han er ikke blot levende, men selve livet.

Han er ikke blot stor. Han er Herren.

Han er den eneste, der kan vise os, hvordan Gud er.

Han er den eneste, der gennemskuer os fuldstændig og elsker os på trods.

Han er den eneste, der kan tage vores skyld.

Han er den eneste, der gør en ny begyndelse mulig.

Han er den eneste, der giver livet mening og fortjener vores uforbeholdne tillid.

(Konrad Eißler, i *glauben · hoffen · singen*, D-11, s. 29)

Ekskurs

Loven og reformatorerne

Rom 3,28

Reformatorerne i det 16. århundrede genopdagede det bibelske grundprincip, at mennesket retfærdiggøres af *nåde* ved *tro*. De kæmpede imod middelalderkirkens gerningsretfærdighed. For Martin Luther var det paulinske budskab om retfærdiggørelse så vigtigt, at han understregede det ved at tilføje ordet *alene* i sin oversættelse af Rom 3,28.

Alligevel holdt reformationen udtrykkeligt fast ved loven som Guds ord og tilbageviste på det bestemteste antinomismen fra egne rækker (sml. Luthers skrift "Wider die Antinomer" fra 1539). (Antinomisme: i kristendommen betegnelse for den principielle afvisning af, at moralloven – sammenfattet i De ti bud – skulle være en nødvendig del af den kristne forkyndelse).

Philipp Melancthon udviklede læren om den trefoldige brug af loven:

Usus politicus:

Loven bruges for at opretholde samfundsordenen og moralen.

Usus elencticus:

Loven bruges til at afsløre synden og pege på nåden.

Usus in renatis:

Loven bruges som hjælp til det praktiske liv for den *nyfødte* kristne.

Disse tre funktioner, som loven kan have, kan sammenlignes med henholdsvis en bom (der sænkes for at forhindre, at det onde tager overhånd i et samfund), et spejl (hvori vi ser os selv som syndere) og en norm for det kristne liv (ifølge Helmut Burkhardt, *Einführung in die Ethik: Teil I Grund und Norm sittlichen Handelns (Fundamentalethik)*, Gießen 1996, 60 f.).

Resumé

Loven har en pædagogisk funktion: den ønsker at lede til guds frygt, give anvisninger for et vellykket liv og gøre opmærksom på kærligheden i Guds pagt.

Spørgsmål til drøftelse

Indledende
spørgsmål

1. Hvad tænker I på, når I hører ordet lov?

**Hvorfor forbindes dette ord som regel med negative
associationer?**

Supplerende
spørgsmål

**2. Anomi er betegnelsen for en tilstand med manglende eller svage
sociale normer, regler og retningslinjer.**

Hvordan forestiller I jer, at et sådant samfund ville se ud?

Hvilke fordele ville det have? Hvad ville være problematisk?

5 Mos 31,9-13

3. Oplæsningen af loven får følger.

Hvad forstår I ved guds frygt?

Hvordan kan den formidles?

2 Krøn 31,20-21
2 Kor 11,23-28

**4. Hvilke ligheder og hvilke forskelle lægger I mærke til i disse
to beretninger?**

**Hvordan forholder I jer til, at der heller ikke for troende
mennesker er nogen garanti for et bekymringsløst liv?**

Joh 15,10

5. Hvordan hænger bud og kærlighed sammen?

Afsluttende
spørgsmål

**6. Hvordan kunne menigheden sætte lovens pædagogiske funktion
endnu mere i spil uden at forfalde til lovtrældom?**